

KLASA I

Wymagania z języka polskiego w gimnazjum w klasie pierwszej

Obszary aktywności podlegające ocenianiu:

1. Wypowiedzi ustne:

- odpowiedź z trzech ostatnich lekcji,
- kilkuzdaniowa wypowiedź na określony temat,
- dyskusja (trafna, rzeczowa argumentacja),
- recytacja,
- prezentacja.

2. Wypowiedzi pisemne:

- kartkówki,
- rozwiązywanie wskazanych zadań, wykonywanie ćwiczeń pisemnych,
- redagowanie tekstu użytkowego: zawiadomienie, przepis, instrukcja, reklama, zaproszenie, ogłoszenie, telegram,
- redagowanie form wypowiedzi takich jak: opowiadanie, opis, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, list prywatny, list oficjalny, przemówienie, notatka (w formie planu, tabeli, wykresu itp.), streszczenie, kartka z pamiętnika/dziennika,
- dyktanda.

3. Udział w konkursach (literackich, ortograficznych, recytatorskich itp.).

4. Zadania praktyczne:

- niewerbalne wytwory pracy: album, słownik, mapa, plakat, przekład intersemiotyczny, pantomima;
- drama, przedstawienia, inscenizacje

5. Wykonanie dodatkowych prac domowych (dla chętnych).

6. Praca w grupach.

7. Aktywność na zajęciach.

Metody i częstotliwość sprawdzania osiągnięć ucznia:

Ustala się w ciągu roku szkolnego następujące formy sprawdzania wiedzy i umiejętności:

- prace klasowe
- sprawdziany gramatycznie – językowe
- wypowiedzi ustne
- prace domowe
- recytacje
- czytanie ze zrozumieniem
- testy kompetencji
- dyktanda
- praca na lekcji, aktywność
- kartkówki
- wyszukiwanie informacji

Obszar	Uczeń:
Odbiór tekstów kultury, w tym szczególnie tekstów literackich	
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • Uważnie i wnikliwie słucha z nastawieniem na nadawcę. • Rozpoznaje intencje nadawcy. • Słucha ze świadomością możliwości manipulacji językowej.
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • Posiada właściwą technikę cichego czytania. • Rozwija umiejętność szybkiego tempa czytania cichego. • Posiada właściwą technikę głośnego czytania – zachowanie odpowiedniej artykulacji, linii melodycznej itp.

	<p>popularnonaukowe i użytkowe na każdym poziomie (wyrazu, zdania, akapitu, większych jednostek organizacyjnych).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odczytuje przesłanie tekstów. • Przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście; • Charakteryzuje postać mówiącą w utworze. •Odróżnia informacje o faktach od opinii. • Rozróżnia rodzaje i gatunki czytanych utworów. • Wykorzystuje wiedzę teoretycznoliteracką do zrozumienia tekstów. • Rozpoznaje wartości uniwersalne wpisane w dzieła literackie. • Odnajduje związki pomiędzy tekstami.
<p>Odbiór innych tekstów kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie podstawowe wyróżniki kodów charakterystycznych dla różnych dziedzin sztuki (malarstwa, rzeźby, architektury, muzyki, teatru, filmu itp.) oraz praktycznie wykorzystuje tę wiedzę w odniesieniu do poznawanych epok literackich. • Uczestniczy w różnego rodzaju wydarzeniach kulturalnych umożliwiających kontakt ze sztuką – kształtowanie nawyku obcowania ze sztuką. • Wyraża własne opinie i próby oceny dzieł sztuki. • Umiejscawia dzieła sztuki w konkretnej epoce – dostrzega cechy typowych dla epoki i indywidualnych.
<p>Umiejętności nadawcze – wypowiedzianie się w mowie i piśmie</p>	
<p>Mówienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Posiada technikę poprawnego mówienia – wymowa, dykcja, intonacja. • Buduje wypowiedzi zgodnie z zamierzoną intencją i ze świadomością celowego wyboru środków językowych. • Umie nawiązać i podtrzymać kontakt w różnych sytuacjach z zachowaniem norm kultury.

	<ul style="list-style-type: none"> • Umie dyskutować, zna zasady dyskusji. • Dostrzega pozajęzykowe środki wyrazu, wykorzystuje je w wypowiedziach własnych
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • Zna zasady korzystania ze słowników. • Zna budowę wypowiedzi pisemnych przewidzianych jako obowiązkowe przez program nauczania: notatka, opis, charakterystyka, opowiadanie • Buduje spójne, poprawnie skonstruowane teksty (formy przewidziane przez program nauczania). • Dbą o poprawność językową budowanych tekstów (w zakresie słownictwa i składni). • Dbą o poprawność i oryginalność stylistyczną pisanych wypowiedzi. • Posiada wiedzę o częściach mowy odmiennych i nieodmiennych. • Zna części zdania.
Świadome posługiwanie się językiem ojczystym	
	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerza słownictwo. • Rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich. • Posługuje się językiem ojczystym w rozmaitych sytuacjach komunikacyjnych. • Stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie.
Samokształcenie	
	<ul style="list-style-type: none"> • Racjonalnie planuje pracę umysłową. • Dobiera właściwe techniki uczenia się. • Korzysta z różnorodnych źródeł informacji, samodzielnie poszukuje tych źródeł.

Kryteria oceniania na lekcjach języka polskiego w klasie I gimnazjum

Ocena celująca

Wiedza i umiejętności ucznia znacznie wykraczają ponad poziom programu ogólnego. Jest twórczy, aktywny i sumienny. Interesuje się przedmiotem i rozwija się indywidualnie. Osiąga także sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych. A w szczególności:

- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych.
- Posiada umiejętność samodzielnej pracy z pozaprogramowym tekstem literackim, popularnonaukowym i naukowym.
- Praktycznie wykorzystuje, przetwarza i interpretuje treści rozmaitych przekazów medialnych.
- Umie przygotować pracę literacką większych rozmiarów: praca semestralna, praca roczna, praca monograficzna, wystąpienie, referat.
- Zna zasady ortografii i interpunkcji polskiej i bezbłędnie stosuje je w praktyce.
- Podejmuje samodzielne próby poszerzenia wiedzy językowej w oparciu o wskazaną literaturę przedmiotu.
- Legitymuje się erudycją wynikającą z własnej, ponadprogramowej lektury.
- Śledzi aktualne wydarzenia literackie i artystyczne.
- Dysponuje bogatym słownictwem terminologicznym, świadomie i funkcjonalnie używając pojęć literackich i kulturowych.
- Twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.

Ocena bardzo dobra

Uczeń opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności. Sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i korzysta z różnych źródeł informacji. Jest samodzielny, aktywny i sumienny. A w szczególności:

Kształcenie językowe i literackie

- Zna wszystkie przewidziane w programie teksty literackie, publicystyczne i popularnonaukowe.

- Bardzo dobrze zna pojęcia teoretycznoliterackie: podmiot liryczny, adresat liryczny, wiersz wolny, sylabiczny, narrator, narracja, fabuła, motyw, wątek, didaskalia.
- Bezbłędnie potrafi odszukać środki artystyczne poznawane w związku z omawianymi tekstami literackimi, takie jak: alegoria, porównanie homeryckie, metafora, apostrofa, kontrast, pytanie retoryczne, onomatopeja, personifikacja, animizacja, przerzutnia, średniówka.
- Potrafi mówić w sposób zgodny z ogólnopolską normą poprawnościową, zachowując właściwą artykulację i intonację.
- Zna rodzaje i gatunki literackie (w zakresie omawianych tekstów) takie jak: liryka, epika, dramat, mit, legenda, psalm, modlitwa, hymn, oda, fraszka, pieśń, elegia, epos homerycki, opowiadanie, powieść historyczna, fantasy, literatura science fiction, komedia, tragedia.
- Uczeń potrafi biegle posługiwać się słownictwem związanym z omawianymi tekstami kultury,
- Bez trudu dostosowuje środki językowe do rodzaju wypowiedzi i możliwości odbiorcy.
- Konstruuje kilkuminutową logiczną i spójną wypowiedź na tematy dotyczące zjawisk kulturowych, życia codziennego, własnych zainteresowań.
- Potrafi prezentować swoje stanowisko, używać argumentów, wypowiadać sądy.
- Aktywnie bierze udział w dyskusji, zna jej technikę.
- Pięknie wygłasza z pamięci poezję i prozę.
- Potrafi czytać cicho ze zrozumieniem i głośno z zachowaniem poprawnej artykulacji, segmentować tekst, posłużyć się cytatem.
- Biegle potrafi pisać na temat, komponować spójną wypowiedź, zachowywać logiczne związki między zdaniem, częściami pracy.
- Bezbłędnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne obowiązujące w polskiej pisowni.
- Potrafi sporządzić notatkę na dany temat i sprawnie posługiwać się nią w czasie lekcji.
- Redaguje i zna różne typy opisów (przedmiotu, postaci, przeżyć), krajobrazu, sytuacji, dzieła sztuki.

- Biegłe dokonuje przekształceń tekstu literackiego (streszczenie, opis, opowiadanie, sprawozdanie)
- Zna konstrukcje rozprawki, listu (prywatnego, otwartego, motywacyjnego).
- Bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohaterów na podstawie języka, wyodrębnia fabułę, akcje, epizody, wątki.
- Odróżnia kłamstwo od fikcji literackiej.
- Analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki.
- Zna pojęcie komizmu i jego rodzaje.
- Samodzielnie korzysta ze słowników w celu bogacenia słownictwa i korekty prac.
- Dbą o estetykę pisma.
- Redaguje różne rodzaje charakterystyk (charakterystyka indywidualna, porównawcza, autocharakterystyka, charakterystyka statyczna i dynamiczna).
- Zna sposoby charakteryzowania postaci (charakterystyka pośrednia i bezpośrednia)

Nauka o języku

- Biegłe rozróżnia wszystkie części mowy i określa ich funkcje.
- Potrafi odmieniać części mowy.
- Rozróżnia strony czasownika.
- Zna rodzaje imiesłówów i określa ich funkcje w zdaniu.
- Stopniuje przymiotniki i przysłówki.
- Bezbłędnie przeprowadza klasyfikację liczebników i zaimków.
- Rozpoznaje nieodmienne części mowy.
- Dokonuje klasyfikacji wyrazów na części zdania.
- Rozróżnia typy podmiotów, orzeczeń, dopełnień, przydawek, okoliczników.
- Zna rodzaje wypowiedzi oraz związki wyrazowe w zdaniu.

- Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego i przedstawia jego budowę na wykresie.
- Zna i rozróżnia odmiany języka (mówioną, pisaną, oficjalną i nieoficjalną).
- Stosuje w praktyce pojęcia związane z komunikacją językową.
- Rozumie znaczenie wybranych związków frazeologicznych.

Ocena dobra

Uczeń opanował treści istotne w strukturze przedmiotu i sprawnie stosuje wiadomości w sytuacjach typowych. Jest sumienny i dość aktywny. Potrafi samodzielnie rozwiązać typowe zadania.
A szczególnie:

Kształcenie językowe i literackie

- Dobrze opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową.
- Podejmuje próby wypowiedziania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową.
- Określa i ocenia postawy bohaterów i dobiera odpowiednie fragmenty tekstu w celu wspierania swoich sądów.
- Wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego, wskazuje wątki, bohaterów i ich powiązania.
- Wymienia rodzaje i gatunki literackie, zna terminy literackie.
- Wskazuje w utworze środki stylistyczne, określa ich funkcję.
- Sporządza notatki i sprawnie posługuje się nimi podczas lekcji.
- Poprawnie pisze pod względem ortografii i interpunkcji.

Nauka o języku

- Określa funkcje składniowe rzeczownika.
- Potrafi odróżnić formy osobowe i nieosobowe czasownika, poprawnie stosuje jego nieregularne formy.
- Wyszukuje w tekście i nazywa imiesłowy.

- Odróżnia nieodmienne części mowy.
- Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego.
- Odróżnia zdanie od równoważnika.
- Rozpoznaje w zdaniu związki zgody, przynależności i rządu.

Ocena dostateczna

Uczeń opanował najważniejsze treści przedmiotowe oraz posiada proste, uniwersalne umiejętności rozwiązywania problemów typowych o średnim stopniu trudności. Jest dość sumienny i raczej aktywny. A w szczególności:

Kształcenie językowe i literackie

- Uczeń potrafi przedstawić treść utworu na podstawie cichego czytania.
- Zna podstawowe pojęcia z teorii literatury.
- Poprawnie redaguje proste formy wypowiedzi pisemnej takie jak: opis, opowiadanie, list, charakterystyka, streszczenie.
- Czyta cicho ze zrozumieniem.
- Umie posługiwać się słownikami.
- W stopniu dostatecznym zna i stosuje zasady polskiej ortografii i interpunkcji.
- W poprawny sposób wygłasza z pamięci poezję i prozę.
- Potrafi zbudować kilkuzdaniową wypowiedź dotyczącą tematu związanego z lekturą, życiem codziennym i swoimi zainteresowaniami.

Nauka o języku

- Rozróżnia najważniejsze częściowy i zna ich odmianę.
- Zna podstawowe części zdania.
- Odróżnia imiesłowy od innych form czasownika.
- Zna pojęcia tematu i końcówki w wyrazie odmiennym, stara się je wskazać.
- Rozróżnia rodzaje wypowiedzeń.

- Przedstawia na wykresie budowę zdania pojedynczego.

Ocena dopuszczająca

Uczeń opanował treści przedmiotowe na poziomie koniecznym do dalszej edukacji. Zazwyczaj wykonuje proste, typowe zadania, a także rozwiązuje problemy o niskim stopniu trudności, powtarzające się w procesie edukacji. W miarę regularnie odrabia zadane prace, choć niektóre błędnie. Potrafi uczestniczyć w pracy na lekcji. A szczególnie:

Kształcenie językowe i literackie

- Technika czytania ucznia pozwala na samodzielne zrozumienie tekstu i przedstawienie jego treści.
- Odróżnia epikę, lirykę i dramat.
- Potrafi odróżnić opowiadanie od powieści, tragedie od komedii.
- Przy pomocy nauczyciela umie zredagować proste formy wypowiedzi pisemnej takie jak: streszczenie, opowiadanie, opis, list.
- Wie, jak posługiwać się słownikami.
- Błędy ortograficzne i interpunkcyjne popełniane przez ucznia w pracy nie przekreślają całkowicie jej wartości.
- Stara się wygłaszać z pamięci poezję.
- Zna podstawowe środki artystycznego wyrazu.

Nauka o języku

- Rozpoznaje wybrane części mowy.
- Odmienia czasownik przez osoby, liczbę, rodzaje.
- Części mowy, które się deklinują, odmienia przez przypadki.
- Na prostych przykładach rozróżnia rodzaje wypowiedzeń.

Ocena niedostateczna

Uczeń nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia. Nie interesuje się procesem dydaktycznym, nie uczestniczy w lekcjach jak również nie odrabia zadanych prac i lekceważy podstawowe obowiązki szkolne. Nie prowadzi zeszytu przedmiotowego. Nie zna treści lektur.

